KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af Dansk Kvindesamfund

Nr. 8. | Kontor: Nørregade 33, St. | 18. April 1903. | Udgaar hveranden Lørdag. | 19. Aarg.

Koster 50 Øre Kvartalet (+ 13 Øre i Postpenge i København. + 15 Øre i — i Provinserne.) Enkelte Numre 10 Øre.

MARY STEEN,
kongelig Hoffotograf,
Amagertorv 4, 3.

EMMY THULSTRUP.
Hjemmelavet Konfekt,
tilkendt eneste

HÆDERS-DIPLOM VED KVINDERNES UDSTILLING 1895.

Panoptikon B, 1ste Sal o. G.
Telefon 26543.

Kvindernes Køkken.

er nu **Vimmelskaftet 38,** 1. Sal; **Varme Retter** fra Kl. 11. **Middag Kl.** $1^1/_2$—$6^1/_2$. Storé nye istandsatte Lokaler.

Magdalene Thoresen,
ved Jakobi.
Pris: 1 Kr.
Faas gennem alle Boglader.
Jens Møllers Forlag,
Helsingør.

Kvinden og Samfundet.

Bestilles i Provinserne paa nærmeste Posthus og hos Landpostbudene, i København paa næsmeste Posthus og paa Bladets Kontor.

Abonnement 50 Øre + Postpenge, i København 13, i Provinserne 15 Øre Kvartalet.

Kvinden og Samfundet.

Opmærksomheden henledes paa, at „Kv. og Samf." giver Abonnentsamlere den sædvanlige Boghandleravance: 40 % saaledes, at man for hver til Kontoret, Nørregade 33, St., **indendt Kvittering fra Postvæsenet** paa en Abonnent (dog mindst 5 ad Gangen) vil faa 20 Øre — 1 Kr. for 5 ny Abonenter — tilbagesendt.

Redaktøren træffes i sit Hjem, Amalievej 9, sikkrest 5—7.

Bøger og Blade bedes sendte til samme Adresse. Mundtlig Besked mødtages paa *Dansk Kvindesamfunds Kontor* aabent 8—7, og hertil bedes man henvende sig om alt Ekspeditionen vedrørende.

Klager over Mangler ved Forsendelsen bedes skriftligt indsendt til ***S. Rasmussen,*** *Ravnsborggade 19, 2. Sal.*

Kvindesagen og den faglige Organisation.

I

Forskellige Indsendere har i den senere Tid behandlet dette Emne her i Bladet. Vi er ikke fuldt enige med nogen af dem og skal derfor nu søge at klarlægge vort eget Standpunkt. Fru Plum er den, der mest ser Sagen ud fra almindelige Synspunkter, skøn næppe almindeligt nok. Fra denne Side skal vi da ogsaa først tage fat for i en følgende Artikel at gaa nærmere ind paa de foreliggende Spørgsmaal.

Organisation betyder jo Sammenslutning om et Formaal, altsaa Enighed om, hvad der kan fremme dette, Kamp imod alt det, der hindrer. Kvinderne organiserer sig for at opnaa Ligestilling med Mændene; men bag Lighedskravet ligger der dog, — og dette giver Sagen sin Idealitet, — den Overbevisning, at de kan yde noget særligt, noget, der er forskelligt fra, hvad Mændene giver. Vi forlanger saaledes Stemmeret, ikke alene for at Karen, Maren og Mette skal faa Lov at raabe lige saa højt som Per og Poul, men ogsaa fordi vi tror, at selv om de siger det samme som Mændene, er Tonen hos dem en anden og det fælles Kor derfor fyldigere, hvor de kommer med.

Naar Fru Plum nu klager over, at Kvinderne organiserer sig alene som Kvinder overfor Mænd i Stedet for at søge Samarbejde, maa vi dertil bemærke følgende: Fra først af har dette været en Nødvendighed. Vi fik særlige Pigeskoler, da Smaapigerne ikke havde Lov at besøge de højere Drengeskoler; en kvindelig Læseforening, da Mændenes Forening (Atenæum) nægtede at optage kvindelige Medlemmer; kvindelig Tegneskole, da hverken Kunstakademiet eller de tekniske Skoler var aabne for Kvindekøn. Selv Udstillingerne, — vor i 95 var jo en Aflægger af den amerikanske i 93 — som af Fru Plum faar hele Skylden for denne Sondring, har en lignende Oprindelse. Kapitalen var i Hænderne paa Mænd, og de fik som Regel Æren for Arbejdet, selv om det var udført af Kvinder. En Kvindernes Bygning er jo simpelthen en Skal, der skal sammenfatte og styrke de kvindelige Organisationer. Af gode Grunde tiltrænges ingen „Mændenes Bygning", saa lidt som der eksisterer nogen „Mandssag",

Ganske vist er det paafaldende, som Kvinderne hygger sig indenfor „Hegnet", mens man skulde tro, at læse, spise, diskutere og more sig kunde de nok saa godt i Selskab med Mænd. Aabenbart trænger de til paa denne Maade at styrke sig, vinde en vis Selvstændighed, inden de træder op Side om Side med dem, der saa længe har været Skabningens Herrer. Og det er heller ikke godt at sige, naar de kan undvære deres særlige Institutioner. Thi vi ser jo kun altfor mange Eksempler paa, at selv om Loven stiller dem paa lige Fod med Manden, gør Administrationen det ikke, og selv om den gaar i sig selv, kan Personerne lægge Tryk paa dem, der dog i mange Maader er de svageste.

Men vi maa indrømme Fru Plum, at der er Grund til at være paa Vagt mod denne Tendens, der kan lade Midlet overskygge Maalet, og som til en vis Grad kan skyldes Magelighed. Sondringen formindsker Vanskelighederne, men forringer paa samme Tid Udviklingsmulighederne. Lad os derfor kun holde de kvindelige Institutioner og Organisationer oppe, saa længe nogen vil bruge dem; men lad os fremfor alt arbejde paa at aabne alle Døre for de Kvinder, — selv om det endnu ikke er mange, — som har Mod og Forudsætninger til at gaa ind under selv samme Betingelser som Mændene. Det er dog dem, der i første Række fører Fremtidens Sag.

En anden Sondring, der med Urette kalder sig moderne, er — siger Fru Plum — den stærke Udhævelse af det moderlige hos Kvinden. Ja, saa er der jo ogsaa det huslige. Andre Kvindesagsvenner ser med lige saa stor Uvilje paa, at Smaapiger lærer at sy og koge som Fru Plum paa Ellen Keys Madonnadyrkelse. Vi hørte jo i Sommer i Norge, at Maikki Friberg og Lucina Hagman paa Kvindesagens Vegne havde standset Skolekøkkensagen i Finland. Vi har selv tidligere („Tilskueren" Febr. 1897), fremsat vore Indvendinger mod Ellen Keys Overdrivelser, men skal her gentage, hvad der for os er Kærnepunktet. Det er normalt nok, at en Kvinde bliver Moder og „Husfrue"; men det er endnu mere normalt at hun bliver Menneske og Arbejder. Maaske er dette kun lidt, men det er dog det, der maa komme først, i Følge den simple men sande Udviklingens Lov, som byder, at det almindelige maa gaa forud for det særlige. Lad saa Forholdet til Mand og Barn, der dog er paa det nøjeste knyttet sammen, komme „som en Overstraalelse", som Frk. Zahle i sin Tid smukt udtrykte det. Dersom man stiller denne naturlige Orden paa Hovedet, fremkommer der Unatur og Usundhed. Derfor maa vi forlange, at de store Linjer drages i samme Spor for Kvindens som for Mandens Liv. Fælles Undervisning, fælles Adgang til Erhverv og fælles borgerlige Pligter og Retttigheder. Hvad Hensyn, der skal tages til det særlige, maa da snarere tages individuelt end efter den sædvanlige, for de stærkt nuancerede Nutidsmennesker altfor grove Deling i de to store Grupper, Mænd og Kvinder. Her et Eksempel: Lad Skoledrengene deltage i den første Undervisning i Syning, og lad saa Pigerne senere faa Lov til at vælge mellem, hvad der kan kaldes mandlig og kvindelig Sløjd. Thi til Trods for den kloge Lære, der hver Mandag gives os i Politiken, tror vi dog bestandigt, at Lighed, Frihed og Fremskridt i Længden ikke blot vil forliges, men ogsaa vil være afhængig af hinanden for ret at trives.

Tidsskrift
for
Aandskultur og Menneskekundskab.

Redaktør: *C. Lambek.*

—o—

Det er længe siden, det gik op for Menneskeslægten, at den ydre Verden er stor og skøn, og i Aarhundreder er der arbejdet paa at trænge ind i dens Hemmeligheder, løse dens Gaader, begribe dens Love, gribe dens Skatte og tage dens Kræfter i sin Tjeneste.

Den indre Verden i Mennesket selv derimod har man i meget ringe Grad søgt at trænge ind i og forstaa; naar man har bestræbt sig for at bringe Evner og Kræfter frem derindefra, har det hovedsagelig været for at bruge dem som Middel til at kunne staa sig bedre i Kampen for Tilværelsen, eller naa videre frem i Rigdommens og Ærens Kapløb, eller for i rent ydre og materiel Forstand at kunne nyde Livet fuldere.

Imidlertid synes man at begynde at interessere sig for denne indre Verden paa en ny Maade, og denne Interesse giver sig forskellige Udslag.

Ad rent empirisk (erfaringsmæssig) Vej søger man at trænge ind i den og finde den Sammenhæng og Lovmæssighed, som man har god Grund til at antage ogsaa hersker der, saa vel som i den ydre Verden; man begynder at studere Psykologi paa en ny Maade, idet sjælelige Forhold gøres til Genstand for rent fysisk Undersøgelse. (Se f. Eks. „De sjælelige Tilstandes legemlige Yttringer af Dr. phil. Alfr. Lehmann.)

Et mere mystisk Udslag af denne Interesse giver sig til Kende i de højst forskellige og mangeartede Undersøgelser, der, mere eller mindre umiddelbart, grunder sig paa den Paastand, at der i Menneskets indre Verden ligger Skatte af hidtil ukendte og ubrugte Evner og Kræfter, som nogle enkelte, (efter deres eget Vidnesbyrd) har begyndt at arbejde frem i sig selv og tage i Brug, men som hos de mange endnu ligger i latent (bunden, skjult) Tilstand som Anlæg og Muligheder — Evner og Kræfter, der skal kunne bringe En i ganske anderledes fintmærkende og omfattende Forhold til og langt dybere Forstaaelse af Tilværelsen